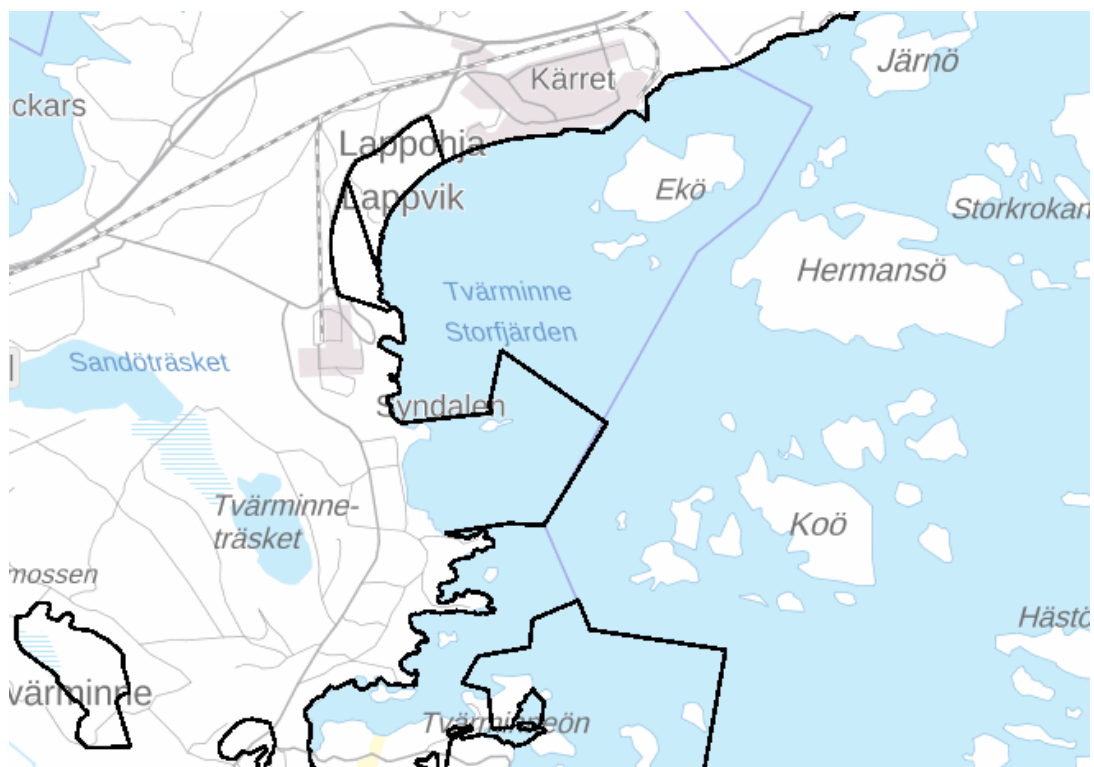

Koverharin ja Lappohjan alueen yleiskaava

Natura 2000 -alue

Yhteenvedo Natura-arvioinnin tarpeesta
20.1.2021

Natura 2000-alueen rajausta (Karpalo-karttapalvelu, 2021)

Koverharin ja Lappohjan alueen yleiskaava

SISÄLLYSLUETTELO

1	Natura 2000 -alue.....	1
2	Natura 2000-alueen kuvaus	2
3	Luontoarvot.....	3
4	Koverharin sataman vesitaloushankkeiden vaikutukset	6
5	Maankäytön suunnittelun vaikutukset Natura 2000-verkoston alueeseen	9
6	Johtopäätökset	14

Koverharin ja Lappohjan alueen yleiskaava Natura 2000 -alue

Yhteenveto Natura-arvioinnin tarpeesta

1 Natura 2000 -alue

Kaava-alueeseen kuuluu Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueen Natura-alueita (FI0100005), tarkemmin sen Tvärminnen osa-alueita. Natura 2000 - alueiden suojelun perusteena erityisten suojelutoimien alueilla (SAC) ovat luontodirektiivin liitteen I luontotyypit ja liitteen II lajit sekä erityissuojelualueilla (SPA) lintudirektiivin liitteen I lajit ja Suomessa säännöllisesti esiintyvät muuttolintulajit. Valtioneuvosto on tehnyt viimeisimmän päätöksen Natura 2000 -alueesta v. 2015.

Luonnonsuojelulain 65 §:n säännökset merkitsevät sitä, että hankkeet tai suunnitelmat eivät saa yksistään eivätkä yhdessä merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue on ilmoitettu, ehdotettu tai sisällytetty Natura 2000-verkoston. Asianmukainen arviointi on tehtävä aina, ellei ole objektiivisten seikkojen perusteella poissuljettua, että hankkeet tai suunnitelmat vaikuttaisivat alueen suojelutavoitteisiin merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa.

Natura-arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hankkeen vaikutukset

- a) kohdistuvat Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin,
- b) ovat luonteeltaan heikentäviä,
- c) laadultaan merkittäviä ja
- d) eivätkä ole objektiivisten seikkojen perusteella poissuljettuja.

Arviointi kohdennetaan Natura-alueen tietolomakkeissa mainittuihin luontotyyppeihin ja lajeihin.

Heikentämisen käsitettä arvioitaessa huomioon otettavia seikkoja ovat luontotyypin tai lajin suotuisan suojelun tasoon kohdistuvat muutokset sekä kyseisen alueen vaikutus Natura 2000 -verkoston yhtenäisyyteen. Heikentyminen on luontotyypin tai lajin elinympäristön fyysistä rappeutumista ja lajin kohdalla se voi olla myös lajin yksilöihin kohdistuvaa häiriövaikutusta. Tarkasteltavaksi on tilanteesta riippuen syytä ottaa ympäristön tilaan, veteen, ilmaan tai maaperään kohdistuvia vaikutuksia. Suotuisan suojelun tason määrittämistä on johdettavissa seuraavia heikentymisen kriteereitä:

- luontotyyppi heikentyy, kun sen pinta-ala supistuu tai sille ominaisten lajien kannalta tarpeellinen ekosysteemin rakenne ja toimivuus huonontuvat
- lajin elinympäristöjen heikentymistä tai häirintää tapahtuu, jos lajin elinympäristö tai sen laatu heikkenee, levinneisyysalue supistuu tai jos lajin populaatio vähenee tai se häviää alueelta.

Merkittävyyden arviointiin vaikuttaa muutosten laaja-alaisuus. Laajuus on suhteutettava kyseisen alueen kokoon, sen luontoarvojen merkittävyyteen ja sijoittumiseen. Ratkaisevaa ei ole hankkeen vaikutusten laajuus, vaan niiden heikentävien vaikutusten merkittävyys.

Merkittävien vaikutusten mahdollisuutta harkittaessa on syytä noudattaa tiettyä varovaisuusperiaatetta. Arviointiin on ryhdyttävä, mikäli merkittävät heikentävät vaikutukset eivät ole objektiivisten seikkojen perusteella poissuljettuja. Mikäli arviointikynnysharkinnassa päädytään siihen, ettei arviointi ole tarpeellista, on tärkeää perustella tämä ratkaisu kirjallisesti hankkeen asiakirjoissa.

Lähde: Vaikutusten arviointia Natura-alueilla koskevia ohjeita, Ympäristöministeriö 2013

2 Natura 2000-alueen kuvaus

Natura 2000 -alueen kuvaus ja suojeluperusteet esitetään tietolomakkeella (Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueen Natura-alue (FI0100005)). Kyseessä on pinta-alaltaan 52 630 ha kokoinen Natura-alue, josta meripinta-alan osuus on 94,5 %. Merialueen lisäksi alueeseen kuuluu eräitä jo ennestään suojeltuja tai suojeluohjelmiin kuuluvia saari- ja manneralueita. Nämä on ryhmitelty seitsemäksi osa-alueeksi, joista kaava-alue sijaitsee osittain Tvärminnen osa-alueella. Tvärminnen osa-alueeseen kuuluu maa-alueita noin 364 ha ja vesialuetta noin 535 ha (yhteensä 899 ha). Natura-alueesta noin 442 hehtaaria kuuluu nyt yleiskaavoitettavana olevaan alueeseen, mikä on noin 0,8 % koko Natura-alueen pinta-alasta ja noin 49 % Natura-alueen Tvärminnen osa-alueesta. Yleiskaavan Natura-alueesta noin 96 ha on manteretta (n. 22%) ja noin 346 ha (78%) vesialueita.

- Pääosa alueesta koostuu Hankoniemen kaakkoispuolisesta saaristosta ja sen vesialueista. Alueen uloimmat saaret ovat avointa ulappaa vastassa olevia luotoja, joiden kasvillisuus rajoittuu kalliopainanteiden vähäisiin niitty laikkuihin. Pääosa saaristosta on luonteenomaista ulkosaaristoa, missä kituliaat männiköt verhoavat kallioisia saaria.
- Alueen mantereella sijaitsevat osat puolestaan edustavat toisaalta vehmasta sisäsaaristoa lehtoineen ja toisaalta hietikkodyynejä ja hiekkarantoja. Tvärminnen eläintieteellisen aseman läheisyydessä olevissa lehdoissa esiintyy mm. metsäomenapuuta sekä alueellisesti uhanalaisia kasvilajeja kuten esim. keltalehdokkia. Alueella on myös Uudenmaan ainut tunnettu kapeasiemenkotilon esiintymispaikka.
- Lappohjan ja Koverharin välisellä Lappohjanrannan alueella tavataan mm. **rantakauraa** ja **pulksantiaista**. **Dyyini- ja ketoalueita** edustaa Tvärminnen kylän tuntumassa oleva noin 15 ha:n alue, josta on tavattu useita uhanalaisia **hyönteislajeja** ja **harvinaisia kasvilajeja**. Dyyinialueella samoin kuin Lappohjanrannan metsäalueilla tavataan lisäksi **kehrääjää ja kangaskiurua**.

Alueen suojelutavoite:

Kaikki tietolomakkeen taulukoissa 3.1 ja 3.2 mainitut luontotyypit ja lajit (lukuun ottamatta edustavuudeltaan luokkaan D luokiteltuja luontotyyppieitä ja populaation merkittävyyden osalta luokkaan D luokiteltuja lajeja) kuuluvat alueen suojeluperusteisiin ja kaikkien niiden suojeluperusteena on vähintäänkin alueen merkittävyyden säilyttäminen osana verkostoa.

Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys
- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään hoitotoimenpiteillä
- luontotyyppien, lajin elinympäristön laatua tai populaation määrää lisätään ennallistamis- ja hoitotoimenpitein
- luontotyyppien ja lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.

Suojelutilanteen tarkennus ja toteutuskeinot:

Natura 2000-alueen vesialueilla suojellaan merenpohjaa, vedenalaista luontoa ja veden laatua vesilain nojalla. Alueella säädellään HELCOMin ympäristökomitean suositusten perusteella erityisesti soran ja muiden maa-ainesten ottamista, ruoppauksia ja merenpohjan rakentamista, suurehkojen huvivenesatamien rakentamista sekä jätevesien johtamista ja kalanviljelylaitosten rakentamista. Alueella jo olevia satamia ja väyliä voidaan kuitenkin käyttää ja kunnostaa vaarantamatta alueen suojelun tarkoitusta.

Alue kuuluu Itämeren meriympäristön suojelukomission (HELCOM) ehdottamaan BSPA (Baltic Sea Protection Areas)-verkostoon ja on lisäksi ympäristöministeriön vesistöjen erityissuojelutyöryhmän ehdottama erityisiä suojelutoimia edellyttävä merialue. Aluetta on ehdotettu liitettäväksi myös kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen luetteloon eli ns. Ramsar-kohteeksi. Tästä ei seuraa mitään oikeusvaikutuksia yli sen, mitä johtuu jo Natura 2000 -verkostoon kuulumisesta.

Alueen suojele ei rajoita puolustusvoimien toimintaa ja sen kehittämistä.

Alue ei koske rajauksen sisällä olevia saaria tai mannerrantoja muutoin kuin seuraavassa eriteltyjen osa-alueiden osalta. Ne ovat pääasiassa jo suojeltuja tai valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvia alueita.

Lisäksi suojelutilanteen tarkennuksena ja toteutuskeinona on Tvärminnen -osa-alueen osalta mainittu:

Pääosa osa-alueesta eli saaristoa ja lehtoja koskevat osat ovat luonnonsuojelulain mukaisesti jo rauhoitettuja luonnonsuojelualueita. Lappohjanranta kuuluu rantojensuojeluohjelmaan ja siitä noin 57 ha on Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen omistuksessa ja se on tarkoitus liittää Natura 2000 alueeksi sopimuksella. Rantojensuojeluohjelman jäljellä olevat runsaat 30 ha toteutetaan luonnonsuojeluna. Tvärminnen kylän n. 15 ha:n dyynialue on 15.3.1994 vahvistetussa Hangon Tvärminnen kylän osayleiskaavassa osoitettu SL-alueeksi ja toteutetaan luonnonsuojeluna.

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Natura 2000 -aluetta koskee Tammisaaren ja Hangon itäisen saariston hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallituksen julkaisuja. Sarja C78. Metsähallitus, 2012). Hoito- ja käyttösuunnitelma sovitaa yhteen suunnittelun eri maankäyttömuodot siten, että luontoarvot säilyvät ja alueen merkitys virkistys- ja luontomatkailukohteena kasvaa. Hoito- ja käyttösuunnitelman päätavoitteena on estää luonnon monimuotoisuuden väheneminen Natura 2000 -alueella sekä muilla suunnitelmaan kuuluvilla alueilla. Metsähallituksen suunnittelujärjestelmän mukaisesti hoito- ja käyttösuunnitelma on yleistason suunnitelma. Yksityiskohtaisempi suunnittelu tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa, joihin hoito- ja käyttösuunnitelmassa viitataan.

3 Luontoarvot

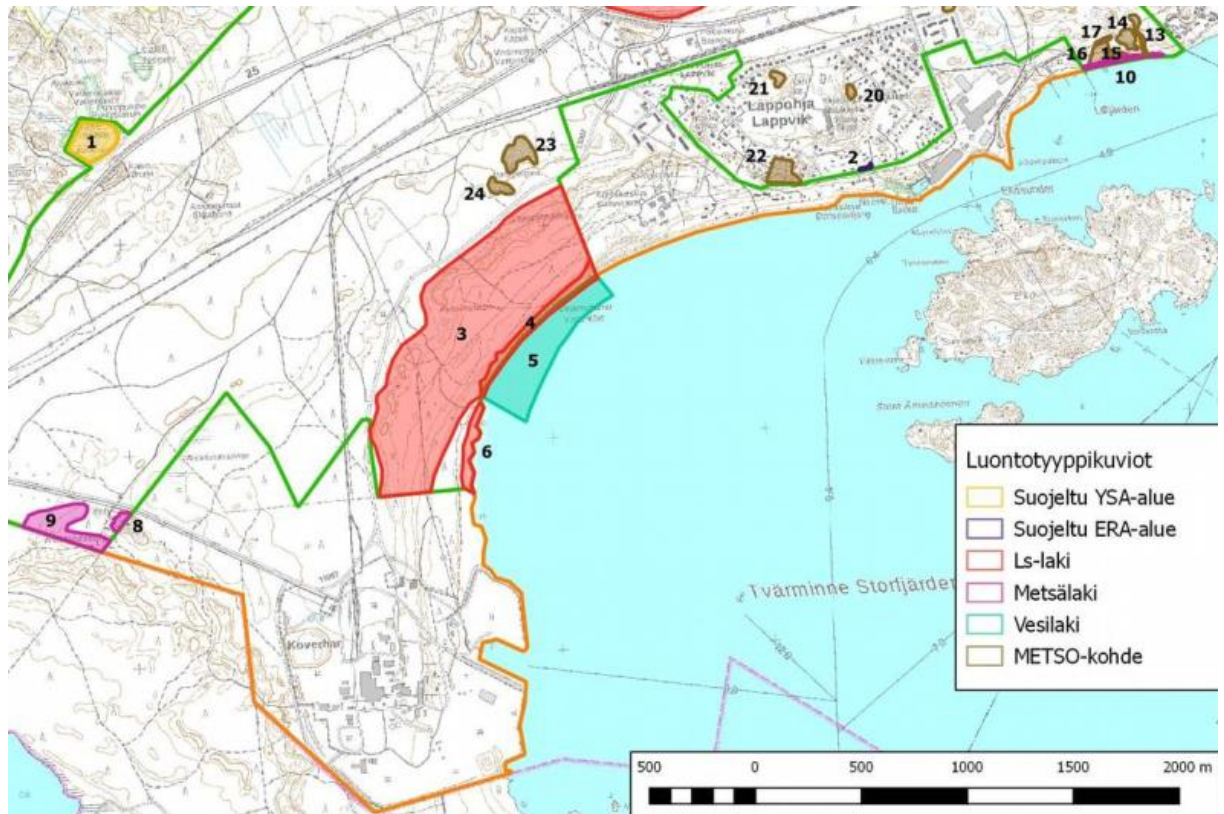
Yleiskaava-alueella on tehty luontoselvitys v. 2017. Alueen olosuhteita luonnehtivat meren läheisyys ja Salpausselän kuivat hiekkakankaat. Selvitysalueen arvokkaimmat luontotyytit sijoittuvat toisaalta Lappvikmalmarnan dyynialueelle ja sen lähituntumaan sekä toisaalta selvitysalueen luoteis- ja pohjoisreunaan, jossa sijaitsee lähteikköjä ja lähteikköisiä soita. Selvitykseen sisältyivät luonnonsuojelu-, vesi- ja metsälain luontotyytit, uhanalaiset ja silmälläpidettävät kasvit, perhoset, luteet ja kovakuoriaiset, eteläntuoksukeltiäinen, viitasammakko sekä ympäristöhallinnon uhanalaisia lajeja koskevan Hertta-tietokannan havainnot alueelta. Samalla havainnoitiin myös kaikkien eliöryhmien huomionarvoista lajistoa.

Muita luontoselvityksiä alueelta on laadittu ainakin seuraavasti:

- Koverharin tehdasalue 1999 (Sundell ym. 1999)
- Turtiainen & Saarikoski 2001 (yleiskaavan luontoselvitys?)
- kasvillisuus selvitys 2002 (Keynäs 2002)
- Perhoset (Sundell 2005, Kaitila 2006)
- Lappohjan asemakaava-alue (Koski 2005, Puomio & Eerola 2006)
- Lappohjassa 2014 (Yli-Tuomi ym. 2015)
- Koverharin kasvillisuus selvitys 2015 (Erävuori, 2015)
- Kullberg 2016
- Koverharin asemakaava-alueen luontoselvityksen täydennys 2017 (Suominen, 2017)

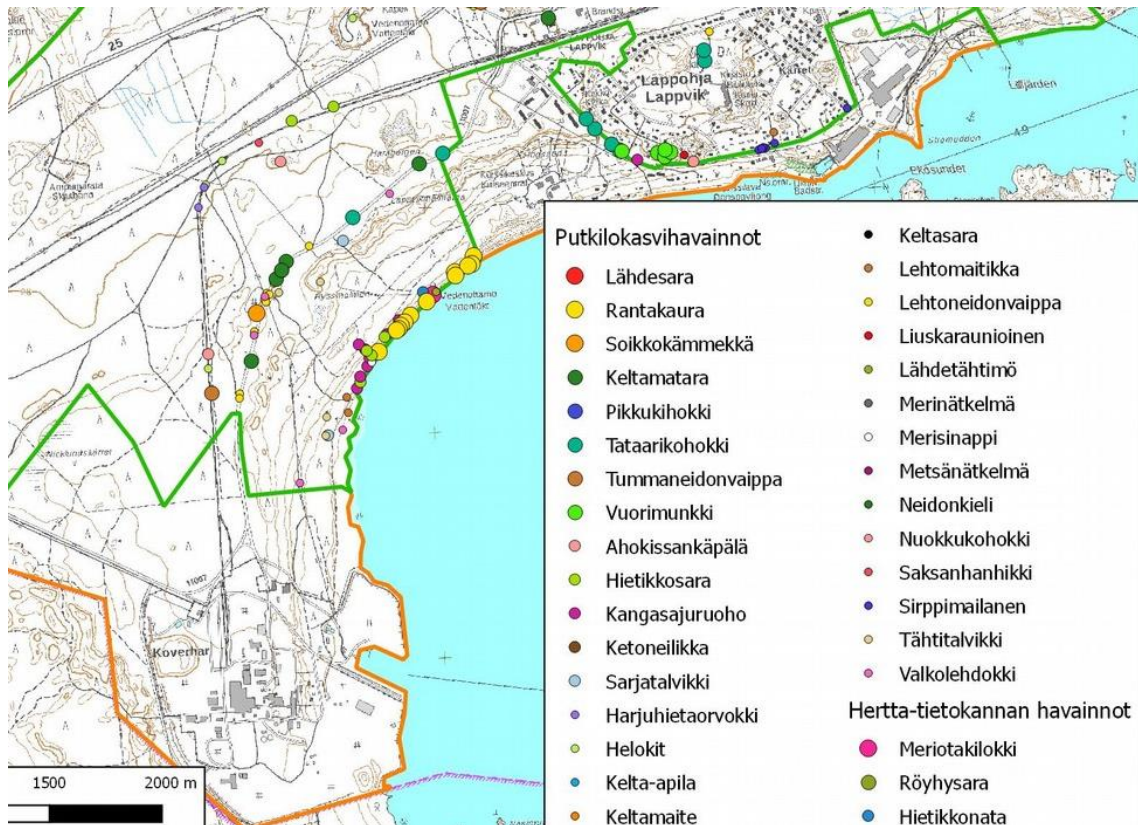
Yleiskaavaa varten laaditussa luontoselvityksessä Natura 2000 -alueelle on osoitettu huomionarvoisia luontotyyppikuvioita:

- Lappvikmalmarnan dyynialue, valtakunnallisesti merkittävä tuuli- ja rantakerrostuma, joka koostuu dyynien alueesta (alla olevassa kartassa nro 3) ja hiekkarannasta (nro 4) sekä hiekkarannan edustan vesialueesta (nro 5). Lisäksi hiekkarannan eteläpuolella on melko laaja alue luhtaista tervaleppäkorpea (nro 6).
- Natura 2000-alueen vesialueita suojellaan vesilain nojalla.

3	Lappvikmalmarnan tuuli- ja rantakerrostuma, dyynialue	Luonnonsuojelulaki	Alueella metsäisiä dyynejä ja muutamia avoimia hietikkoja (Ryssmalmen), erityisesti suojeltava laji (eteläntuoksukeltiäinen)	61,96
4	Lappvikmalmarnan tuuli- ja rantakerrostuma, hiekkaranta	Luonnonsuojelulaki	Eryteisesti suojeltavat lajit (rantakaura, meriotakilokki ja pulskasantiainen)	3,44
5	Lappvikmalmarnan tuuli- ja rantakerrostuma, vesialue	Vesilaki		11,97
6	Luhtainen tervaleppäkorpi	Luonnonsuojelulaki	Vesitaloudeltaan luonnontilainen; puusto luonnontilaisen kaltaista	1,77

Kuva 1. Yleiskaavan luontoselvityksen huomionarvoiset luontotyyppikuvioita (Sundell, 2017).

Kuva 2. Ote yleiskaavan luontoselvityksen putkilokasvihavainnoista (Sundell, 2017).

Alueella tehdyt **putkilokasvihavainnot** Natura 2000-alueella keskittyvät hiekkarannalle ja Koverharintien reunoille. Natura-alueen ulkopuolella Koverharin satamaan johtavan pistoraitteen varrelle ja Lappohjan taajamassa koulun urheilukentän lähelle ja Satamatien varrelle.

Natura-alueen rannalla tehtiin **viitasammakkohavainnointia** Koverharin entisen terästehtaan pohjoispuoleisella merenrannalla keväällä 2017, mutta alueella ei havaittu viitasammakkoa. Korven kosteikot ilmeisen lyhytikäisiä ja siksi kuivuessaan eivät ole sopivia viitasammakon nuijapäille. Sen sijaan alueella havaittiin rantasipi, useita naurulokkeja (ei alueella pesiviä), useita haahkoja ja metsäjänis, jotka kaikki ovat silmälläpidettäviä lajeja.

Yleiskaavan yhteydessä laaditussa luontoselvityksessä selvitettiin, esiintyvätkö alueelta aikaisemmin tavatut uhanalaiset ja silmälläpidettävät **kovakuoriais- ja ludelajit** selvitysalueella edelleen. Samalla arvioitiin ympäristön laatua lajien tiedossa olevien elinympäristövaatimusten perusteella ja pohdittiin mahdollisia ympäristöhoitotarpeita. Selvittävien lajien listalla oli seitsemän kovakuoriaista ja viisi ludetta. Yhden kovakuoriais- ja yhden ludelajin esiintyminen voitiin varmistaa tavattujen yksilöiden perusteella. Listalla olleista lajeista kahden (lovikerri ja outorääpetylppö) havainnot olivat hyvin vanhoja eivätkä lajit todennäköisesti elä enää alueella. Suotaitosukeltajan epätarkasti ilmoitettu havaintopaikka on tuskin sijainnut selvitysalueella. Kaikkien muiden lajien esiintyminen selvitysalueella on edelleen varsin todennäköistä, sillä sopivaa elinympäristöä on edelleen. Ainoastaan hehkusepän esiintyminen tällä hetkellä ja tulevaisuudessa on epävarmaa sopivien puiden vähyden takia. Havaitut lajit olivat vaarantunut **silokeräkärskäs** ja silmälläpidettävä **hietaruutulude**. Silokeräkärskästä tavataan vain Hankoniemen laajemmissa kanervakasvustoissa. Selvitysalueella parhaat paikat ovat Lappohjan rannan ja Tvärminnen tien välillä sekä Koverharista Krogarsiin vievän Viskontien varressa voimalinjan alla. Hietaruutulude elää hietikoilla, joissa kasvillisuus (kanerva, sianpuolukka ym.) on aukkoista ja väleissä hiekka on paljasta. Sille sopivaa ympäristöä on selvitysalueella Koverharista Krogarsiin vievän Viskontien varressa voimalinjan alla. Tässä selvityksessä yksilöitä löytyi sekä Nicklundsbergeniltä että Viskon risteyksen tuntumasta Natura 2000-alueen ulkopuolelta.

Lisäksi selvitettiin **eteläntuoksukeltiäistä**, jota on havaittu Natura-alueella. Eteläntuoksukeltiäiselle sopivat hiekkahabitaatit ovat Ryssmalmenin ja Lappohjan rannan alueilla ja lisäksi ihmistoiminnan seurauksena syntyneissä elinympäristöissä, kuten rata- ja tieluiskissa, voimalinjojen alla sekä hiekkakuopissa. Lajia ei havaittu. Eteläntuoksukeltiäisen ainoan tunnetun esiintymän Ryssmalmenin ja sen lähistön Lappohjan rannan hiekk-alueiden säilymisestä ja avoimena pysymisestä on huolehdittava, mutta välittömille hoitotoimille ei ole tarvetta.

Koverharin alueelta on tavattu seuraavat Euroopan Unionin Lintudirektiivin eli luonnonvaraisten lintujen suojelusta (79/409/ETY) annetun direktiivin liitteen I mukaiset lajit: **laulujoutsen, valkoposkihanhi, teeri, kurki, kalatiira, huuhkaja, kehrääjä, palokärki, kangaskiuru ja kivitasku**. Näistä todennäköisesti pesiviksi voidaan tulkita varmuudella vain kehrääjä ja kangaskiuru sekä teeri.

4 Koverharin sataman vesitaloushankkeiden vaikutukset

Hangon Satama on teettänyt arvion Koverharin sataman vesitaloushankkeiden vaikutuksista Natura-alueen luontoarvoihin (Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & Kala- ja vesitutkimus Oy, 2016 ja 2019). Vuonna 2016 vaikutusten arviointi on koskenut kahta vaihtoehtoa:

- 1) Satama-altaan ruoppaus ja nykyisen laiturin peruskorjaus
- 2) uuden laiturin rakentaminen ja väylän ja sataman syventäminen 12 metrin kulkusyvyydelle.

Vuonna 2019 vaikutusten arviointi on koskenut viittä vaihtoehtoa:

- 1) **Vaihtoehto 0+**: Bulkilaiturin saneeraus ja satama-altaan kunnossapitoruoppaus, laitureiden varustaminen rampeilla, aluskäyntejä noin 295 / vuosi. Määrästä suurin osa (220) on ro-ro-aluksia.
- 2) **Vaihtoehto 1**: satama-altaan pohjoispuolelle rakennetaan uusi 420 m pitkä bulk-/konttilaituri, jonka kulkusyvyys on -12 m, laajat täytöt laiturin taustalle, uutta väyläaluetta syntyy noin 27 ha, aluskäyntejä noin 350 - 420 / vuosi, joista -12 m kulkusyvyiden aluksia on noin 175 kpl
- 3) **Vaihtoehto 2**: pohjoispuolelle rakennetaan uusi 280 m pitkä bulk-/konttilaituri, pistolaituri 220 m:n ro-ro-laituri (kulkusyvyys -13 m) sekä sataman eteläpuolelle rakennetaan 250 m pitkä ro-ro-laituri (kulkusyvyys -9 m), laiturit rakennetaan osittain paalujen varaan, jolloin vältetään laajat täytöt, uutta väyläaluetta n. 40 ha, vanhaa poistetaan n. 10 ha, aluskäyntejä noin 800 / vuosi, joista -13 m kulkusyvyiden aluksia on reilut 300 kpl.
- 4) **Vaihtoehto 2+**: muuten kuten vaihtoehto 2, mutta eteläpuolen laituri on lyhyempi (160 m) konttilaituri (-9 m), johon liittyy kaksipuolisena pistolaiturina (220 m) RORO-laituri (-9 m), uutta väyläaluetta syntyy n. 40 ha, vanhaa poistetaan n. 10 ha, aluskäyntejä noin 1100 / vuosi, joista -13 m kulkusyvyiden aluksia on reilut 300 kpl.
- 5) **Vaihtoehto 3**: sataman pohjoispuolelle sijoittuvat laiturit kuten vaihtoehtoisissa 2 ja 2+. Eteläpuolelle tehdään 13 m kulkusyvydeltään oleva RORO-laituri (220 m), johon liittyy pistolaiturina (220 m) myös -13 m kulkusyvyinen RORO-laituri. Uutta väyläaluetta syntyy n. 40 ha, vanhaa poistetaan n. 10 ha. Aluskäyntejä noin 900 / vuosi, joista -13 m kulkusyvyiden aluksia on peräti noin 700 kpl.

Vaikutusten arvioinnissa on todettu rakentamisen aikana mahdollisesti aiheutuviksi haitallisiksi vaikutuksiksi:

- ruoppaus- ja laiturinrakennustöiden (paalutus tai porapaalut) aiheuttama melu (myös vedenalainen melu)
- työmaaliikenteen ja alusten aiheuttama mahdollinen häiriö mm. linnustolle
- veden samentuminen ruoppausten seurauksena
- sedimentaatio pohjan ja kasvillisuuden päälle ruoppausalueilta kulkeutuvasta hienojakoisesta sedimentistä
- ravinne- ja haitta-ainepitoisuuksien nousu ruoppausten seurauksena
- pohjan väliaikainen tai pysyvä tuhoutuminen ruoppausten, louhintojen tai täyttöjen ja rakenteiden seurauksena

- väyläalueella tehtävien ruoppausten ja räjäytysten aiheuttama sedimentaatio ja paineaaltojen vaikutus (vedenalainen melu)

Sataman käytön aikana mahdollisesti aiheutuvia haitallisia vaikutuksia ovat:

- potkurivirtojen aiheuttama veden samentuminen
- potkurivirtojen aiheuttama pohjamateriaalin muuttuminen sataman ja väylän läheisyydessä
- eroosiovaikutus litoraalivyöhykkeeseen väylän varrella
- aalto- ja imuvaikutus matalille pohjille
- alusten aiheuttama mahdollinen häiriö mm. linnustolle
- toiminnan aikaiset haitallisten aineiden päästöt
- odottamattomat onnettomuus ja häiriötilanteet (öljyvuodot ym)

Selvityksessä on todettu: Koverharin edustan merialueelta ei ole tiedossa merkittäviä linnustoarvoja. Alue ei kuulu maakunnallisesti merkittäviin linnustoalueisiin. Sataman edustalla ei tiedetä levähtävän merkittävästi lintuja, ja saaristolinnuston tärkeimmät alueet ovat muutaman kilometrin päässä Tvärminnen suojelualueella sekä toisaalta idempänä Hermansön ja Älgön ympäristössä. Lisäksi on todettu, että sataman edustan vedenalainen ympäristö oli voimakkaasti ihmistoiminnan vaikutuksen alainen ja voidaan arvioida, että mm. laivojen potkurivirroilla on ollut vaikutusta pohjan laatuun.

Ruuskanen (2016, 2019) mukaan vaikutusalueen kovat kallio- ja kivikkopohjat edustivat lähinnä Natura luontotyyppiä **'Riutat'**. Kivien pohjien luontoarvot selvitettiin kenttätöillä. Kalliorannoilta löytyi yhteensä 12 makrolevälajia. Lajit ja niiden muodostamat levävyöhykkeet olivat alueelle tyypillisiä. Makrolevistä seitsemän kuului Natura luontotyyppioppaassa mainittuihin lajeihin (Glodophora glomerata, Fucus vesiculosus, Pilayella littoralis, Sphacelaria arctica, Ceramium tenuicorne, Furcellaria lumbricalis ja Polysiphonia fucoides).

Vaikutusalueen pehmeät hiekkapohjat edustivat Natura luontotyyppiä **vedenalaiset hiekkasärkät**. Pehmeiden pohjien kasvillisuus selvitettiin kirjallisuuden avulla (mm. Pitkänen 2007). Vaikutusalueella esiintyi yhteensä 14 putkilokasvi- ja näkinpartaislajia. Vedenalaiset hiekkasärkät -luontotyyppille mainittuja ominaisia lajeja oli kolme (Potamogeton pectinatus, Ruppia cirrhosa ja Chara aspera). Lajit ovat tyypillisiä alueelle, eikä vaikutusalueella esiintynyt luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajistoa.

Vuosina 2018–2019 on laadittu arviota YVA-vaihtoehtojen vaikutuksesta Natura-alueen vedenalaisiin luontoarvoihin (Ruuskanen 2019). Lisäksi hankkeesta on koostettu laaja vesistö-, vesiluonto- ja kalatalousvaikutusarvio, joka on päivitetty YVAN vaihtoehtoja koskevaksi (Vatanen ym. 2016, 2019). Sataman ja väylän rakentaminen aiheuttavat jonkin verran pysyviä muutoksia vedenalaisissa biotoopeissa. Suurimmat muutokset ovat alueilla, jotka poistuvat täyttöjen ja sataman rakentamisen seurauksena. Vaihtoehdossa 1 esimerkiksi täyttöjen seurauksena suojeltua hiekkarantaa tuhoutuu. Myös väyläalueiden laajennus muuttaa jonkin verran luonnontilaista biotooppia väylän varrelta. Väliaikaista biotoopin muuttamista esimerkiksi sedimentaation takia saattaa tapahtua aivan sataman tai väylän lähellä, mutta pysyviä laaja-alaisia vaikutuksia rakentamisalueiden ulkopuolella ei arvioida esiintyvän. Kiintoaineen leviämisen osalta erityisen kriittinen alue on sataman pohjoispuolella oleva rantojensuojeluohjelmaan kuuluva alue, joka kuuluu luontotyyppiin **'vedenalaiset hiekkasärkät'**.

Ruoppauksen yhteydessä vesipatsaaseen levinneen pohja-aineksen kulkeutumisen ja uudelleen sedimentaation arvioidaan yleisesti olevan vesikasvillisuuden suurin uhkatekijä erityisesti **näkinpartaisyhteisöille** (Raunio ym. 2008a, b). Vaikutusalueella mukulanäkinpartaista (Chara aspera), joka on luontotyyppin suojeluperusteen laji, esiintyi lähes kaikissa pehmeiden pohjien näytepisteissä. Pehmeiden pohjien kasvillisuutta esiintyy välittömästi satama alueen reunoilta alkaen. Ruoppausten vaikutusta voidaan lieventää ajoittamalla ruoppausajankohta putkilokasvien kasvukauden ulkopuolelle (syyskuusta toukokuuhun). Ruopattavan alueen lisäksi vaikutukset kohdistuvat kahteen tutkimuspisteeseen (J ja K), joiden kasvillisuus todennäköisesti katoaa. Sataman täytön (VE1) ja toiminnan yhteydessä alueen

tutkimuspisteet J ja K (kuva 7-1, 8-3) katoavat. Vaihtoehdoissa 2, 2+, 3 ja 4 kasvillisuuden palautuminen saattaa olla mahdollista.

'**Riutat**' luontotyyppin merkittävimmät suojeluperusteet ovat makrolevien muodostamat eliöyhteisöt, erityisesti **rakkoleväyhteisöt**. Rakentamisen aikaisia vaikutuksia voi esiintyä veden sameudessa, joka vaikuttaa levien yhteyttämiseen. Lisäksi kiintoaineiden sedimentaatio voi vaikeuttaa levien alkeisvaiheiden kiinnittymistä pohjalle (Ruuskanen 2019). Vaikutukset saattavat heikentää jonkin verran luontotyyppiä 'riutat', joita esiintyy mallinnuksen ja tutkimusten perusteella sataman kaakon puoleisella alueella sekä Syndalsholmenin rantavyöhykkeessä. Nämä satamaa lähimmät riuttapohjat rajautuvat kuitenkin Natura-alueen ulkopuolelle. Louhinnan yhteydessä alueelta katoaa levälajistoa, mutta kovilla kalliopohjilla lajisto palautuu. Louhinnan kiintoainevaikutus jää riuttapohjien osalta merkityksettömäksi.

Koverharin tapauksessa sisäsaariston luontotyyppille Riutat (1170) ei arvioida aiheutuvan alusliikenteestä merkittävää haitallista vaikutusta. Tilanne saattaa olla jopa paranemaan päin, koska veden liike siirtää kalliopohjilta sedimenttiä pois, mikä edesauttaa makrolevien itiövaiheiden asettumista kasvualustaan. (Ruuskanen 2019) Alusten nopeus sataman läheisyydessä on vähäinen. Siten vaikutus Koverharin sataman pohjoispuolella sijaitsevaan vedenalaiseen hiekkasärkkään arvioidaan vähäiseksi sataman käytön aikana.

Käytön aikainen häiriö eliöille syntyy lähinnä laivojen aiheuttamasta melusta, virtauksista ja liikkumisesta lintujen ja merinisäkkäiden ruokailualueiden lähellä. Kasvava laivaliikenne voi aiheuttaa lisääntyvää häiriötä saaristossa pesiville lajeille väylän varrella. Tvärminnen suojelualueen kohdalla on saariston rikkain linnusto, mutta laivojen kulku jo olemassa olevaa väylää pitkin ei todennäköisesti merkittävästi lisää linnustoon kohdistuvaa haittaa nykytilanteeseen verrattuna. Mahdollinen aallokon kasvu väylän varrella voi vaikuttaa mm. vesilintujen ruokailualueiden valintaan, erityisesti nuoret poikueet saattavat siirtyä ruokailemaan saarten suojapuolelle.

Edelleen sataman hankkeiden vaikutusten arvioinnissa on v. 2016 todettu, että hankkeella voi olla vaikutuksia saaristoalueella esiintyviin lintudirektiivin liitteen I lintuihin. Maalinnustoon hankkeella ei ole vaikutusta tai vaikutus on merkityksetön. Koverharin alue ei ole merkittävä ranta- tai saaristolinnustolle. Ruoppaus ja kunnostustyöt sekä laituiden paalutustyöt voivat häiritä lähisaarilla pesiviä saaristolintuja ja alueella levähtäviä lintuja. Koska linnusto on jo voimakkaan melun vaikutuksen alaisena Sydälän ampuma-alueen melualueen sisällä ja alueen linnut ovat tottuneet myös väyläliikenteen vuoksi liikkuvien alusten aiheuttamaan häiriöön, on arvioitu, että haitta on molemmissa hankevaihtoehdoissa sekä käytön että rakentamisen aikana vähäinen. Yhteenvetona on todettu, että hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen lajistoon.

Natura-alueella toteutettavassa ruoppauksessa käytetään vaikutusten lieventämiseksi seuraavia keinoja:

- kiintoaineiden leviämistä estetään rakenteilla tai ruoppaus tehdään kasvillisuuden kasvukauden ulkopuolella
- välttämällä väylän ruoppaustöitä kesäkuun puolivälistä heinäkuun puoliväliin, voidaan myös ehkäistä rakkolevän lisääntymiselle mahdollisesti aiheutuvat haitat ja vähentää myös kevätkuuisten kalalajien kärsimää haittaa
- kohonneita haitta-ainepitoisuuksia sisältävät massat ruopataan ympäristökauhalla
- kaikki ruopattavat massat sijoitetaan maa-alueelle Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti
- meriväylän käytön aikaisia vaikutuksia voidaan lieventää asettamalla nykyistä käyttöä suuremmille aluksille nopeusrajoitus esimerkiksi Långskärin ja Hästö Busön välisen linjan pohjoispuolelle, mutta tämän on todettu olevan vaikeaa, sillä alusturvallisuus ja liikenteen sujuvuus voivat heikentyä

Lähteet:

Arvio Koverharin sataman vesitaloushankkeiden vaikutuksista "Tammisaaren ja Hangon saariston sekä Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue" Natura-alueen luontoarvoihin. Rauno Yrjölä & Sauli Vatanen, Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & Kala- ja vesitutkimus Oy, 2016.

Arvio Koverharin sataman rakentamisen vaikutuksista "Tammisaaren ja Hangon saariston sekä Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue" Natura-alueen luontoarvoihin. Rauno Yrjölä & Sauli Vatanen, Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & Kala- ja vesitutkimus Oy, 2019.

5 Maankäytön suunnittelun vaikutukset Natura 2000-verkoston alueeseen

Mantereella Natura-alue on noin 450 - 550 metrin levyinen vyöhyke Koverharin sataman ja Lappohjan taajaman välisellä alueella, jonka pinta-ala on yhteensä noin 96,3 ha. Natura-alueen luontotyypit ovat arvokkaita **tuuli- ja rantakerrostumia, hiekkarantaa ja dyynialuetta**, joilla erityisesti suojeltavat lajit ovat **eteläntuoksukeltiäinen, rantakaura, meritakilokki ja pulskasantiainen**. Arvokkaita lajeja on havaittu eniten hiekkarannalla ja Koverharintien varsilla. Lisäksi **eteläntuoksukeltiäistä** ja **silokeräkär-sikästä** on havaittu dyynialueen keskivaiheilta. Dyynialue osoitetaan yleiskaavassa osin luonnonsuojelualueeksi (SL, pinta-ala 38,8 ha) ja osin virkistysalueeksi (V, pinta-ala 57,5 ha). Dyynialueiden keskeisin ja tärkein osa ovat avoimet hietikot ja niiden kasviyhdyksunnat. Niiden suurin uhka on toisaalta kuluminen ja toisaalta umpeenkasvaminen. Lisäksi Koverharin sataman tuntumassa on luhtaista tervaleppälehtoa, joka on vesitaloudeltaan luonnontilainen, ja jonka puusto on luonnontilaisen kaltaista. Alue on osoitettu yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi. Yleiskaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen kulumiseen, koska alueen läheisyyteen ei osoiteta merkittävästi uutta asumista, joka voisi lisätä alueen virkistyskäyttöä merkittävästi. Yleiskaavalla ei myöskään vaikuteta alueen umpeenkasvamiseen. Yleiskaavan toteuttamisella ei muuteta Natura-alueen olosuhteita niin, että suojeltavien lajien tai elinympäristöjen esiintyminen ja lisääntyminen alueella ei olisi mahdollista. Yleiskaavan toteuttaminen ei myöskään heikennä olennaisesti suojeltavan lajiston runsautta tai turmele tai hävitä luontotyyppien ominaispiirteitä, sillä asemakaavoitukselle ja rakentamiselle on yleiskaavassa annettu määräyksiä koskien mm. hulevesien hallintaa ja pohjavesien suojelua. Natura-alueen vesitalouteen ei näin ollen kohdistu rakentamisen vuoksi merkittäviä vaikutuksia. Yleiskaavan toteuttamisella ei ole vaikutusta Natura-alueen eheyteen, kun rakentaminen sijoittuu kokonaan Natura-alueen ulkopuolelle.

Vesialueet ovat vesilailloja suojeltuja. Natura-alueella vesiluonnon arvot tule ottaa huomioon vesialueita koskevissa toimenpiteissä. Vesialueet on osoitettu yleiskaavassa Natura-alueeseen kuuluvaksi /n-merkinnällä sen lisäksi, että niitä koskee Natura-alueen pisterasterimerkintä. Aiemmin on arvioitu, että vähäisiä haittoja saattaa aiheutua veneiden pilssivesien sisältämistä epäpuhtauksista tai veneiden pohjasta liukenevista myrkyistä. Lisäksi vaikutuksia vesistöön saattaa aiheutua laivojen potkurivirroista johduttavasta vedestä ja pohja-aineiden sekoittumisesta ja laivojen runkojen epäpuhtauksista. Myös öljyonnettomuudet ja ympäristömyrkyt ovat mahdollisia uhkia vesistöille.

Koverharin teollisuusalueet (TY-1) rajautuvat noin 900 metrin matkalta Natura-alueisiin. Natura-alue rajautuu jo nykytilanteessa Koverharintiehen. Lisäksi sataman yhdysrata katkaisee yhteyden laajojen TY-1-alueiden ja Natura-alueen välillä. Aluevarausten sijainti yhdyskunnan veden hankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella, jolla on useita vedenottoamoita, aiheuttaa rajoituksia maankäytön suunnittelulle ja alueelle sijoitettaville toiminnoille. Pohjavesialuetta ja hulevesien hallintaa koskevilla määräyksillä estetään myös rakentamisesta Natura-alueelle kohdistuvia vaikutuksia. Erityistä huomiota yleiskaavaa laadittaessa on kiinnitetty hulevesien hallintaan, jotta rakentaminen mahdollisimman vähän muuttaisi pohjaveden muodostumisen määrää tai vaikuttaisi pohjaveden laatuun. Hulevesien hallinnan tarkoituksena on mahdollisimman vähän muuttaa alueen vesiolosuhteita, joten vesiolosuhteiden muutokset jäävät vähäisiksi myös Natura-alueella. Ns. liikkeet hulevedet kerätään liikennöitäviltä alueilta puhdistettaviksi ja

johdetaan kaava-alueen ulkopuolelle mereen tai kerätään umpisäiliöihin ja toimitetaan jätevedenpuhdistamolle puhdistettavaksi.

Yleiskaavan laadinnan aikana on tutkittu useita tieyhteysvaihtoehtoja valtatie ja sataman välillä, jotta yleiskaavaan löydettäisiin mm. pohjavesialueen ja alueella olevien luonto- ja kulttuuriympäristöarvojen näkökulmasta paras ratkaisu tielinjaukselle. Nykyisillä Koverharintiellä ja Viskontiellä ei ole pohjavesisuojaus- ja tietä tulisi parantaa liikennemäärien kasvaessa. Yleiskaavaan valittu tielinjaus kulkee uusien TY-1-alueiden läpi, mikä vähentää raskaan liikenteen määrää Koverharintiellä. Tämä osaltaan vähentää liikenteestä Natura 2000-alueelle aiheutuvia vaikutuksia ja onnettomuusriskejä Natura-alueen läheisyydessä. Lisäksi Koverharintien varteen on osoitettu kävelyn ja pyöräilyn yhteystarve. Sen toteutuksessa tulee huomioida Koverharintien varren luontoarvot.

Yleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jota tarkennetaan asemakaavoituksella. Nyt laadittava yleiskaava ei ole MRL 44 §:n (nk. kyläkaava) tai 72 §:n (rantayleiskaava) mukainen yleiskaava, jolla suoraan ohjattaisiin rakentamista. Rakentamiseen tarkoitettujen alueiden kaavamääräyksissä edellytetään alueiden asemakaavoitusta. Yleiskaava toteutuu pitkän ajan kuluessa, joten siinä kannattaa huomioida joustavuus tulevaisuuden muuttuville tarpeille. Sataman yhdysradan ja Koverharintien välinen kapea alue (kapeimmillaan noin 85 m) voi olla vaikeasti hyödynnettävissä teollisuusrakentamiseen, mutta yleiskaavan teollisuusalueen merkinnällä se joustaa asemakaavavaiheessa erilaisiin (rakentamis)tarpeisiin. Aluevarausten käyttötarkoituserkinnät tarkentuvat asemakaavoituksella ja osayleiskaavassa osoitetut käyttötarkoitukset kertovat alueen pääkäyttötarkoituksen, mutta alueet sisältävät myös esimerkiksi katu-, virkistys-, erityis- ja suojaviheralueita.

Natura-alueen maisemallinen arvo on merkittävä ja alue soveltuu hyvin virkistyskäyttöön. Maisema ei ole Natura-alueen suojeluperuste. Yleiskaavan teollisuusalueiden toteutuessa Natura-alueen lähialueet muuttuvat metsäisistä alueista rakennetuksi ympäristöksi, mikä muuttaa alueiden luonnetta Natura-alueen ulkopuolella ja saattaa aiheuttaa maisemallisia vaikutuksia virkistyskäytössä oleville alueille. Maisemalliset vaikutukset tarkentuvat alueen asemakaavoituksen yhteydessä ja rakentamisen maisemavaikutuksiin voidaan vaikuttaa kaavamääräyksiin ja rakentamistapaohjein. Esimerkiksi alueelle jo laaditussa Datakeskuksen asemakaavassa on rajoitettu rakennuksen vesikaton ylimmän kohdan korkeusasemaa kaavamääräyksellä.

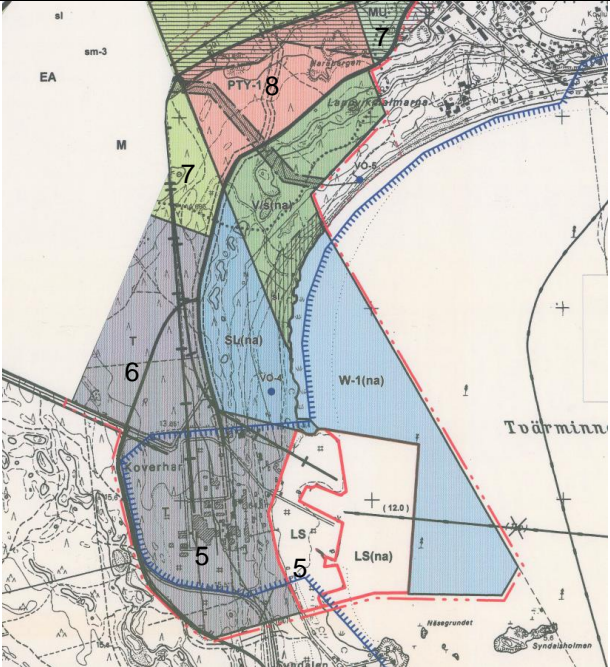
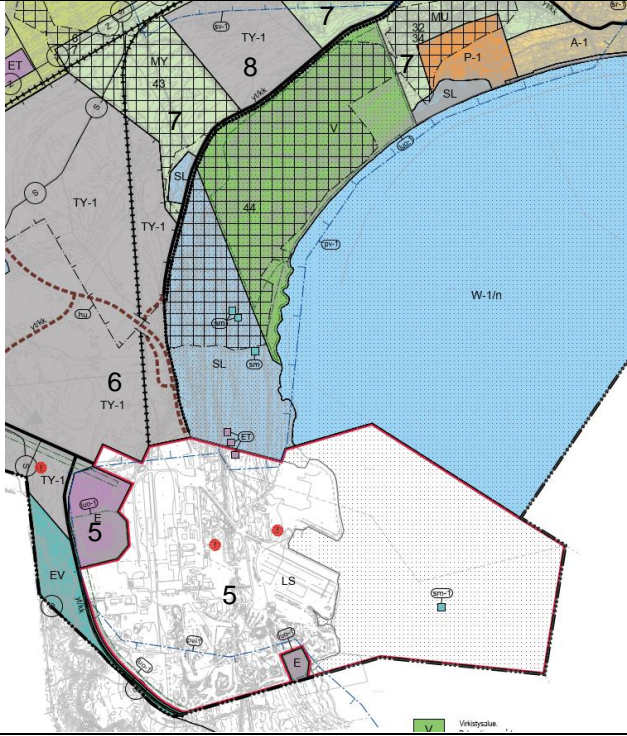
Nyt laadittava yleiskaava korvaa voimassa olevat yleiskaavat siltä osin kuin ne menevät päällekkäin nyt laadittavan yleiskaavan kanssa. Jäljempänä on vertailtu voimassa olevien yleiskaavojen aluevarauksia nyt laadittavana olevan yleiskaavan aluevarauksiin. Nyt laadittavassa yleiskaavassa ei muuteta Natura 2000-alueiden tai niihin rajautuvien alueiden aluevarausten käyttötarkoituksia merkittävästi suhteessa aiemmin laadittuihin yleiskaavoihin. Tilanne paranee Koverharin ja entisen SSAB:n teollisuusaluevarausten osalta, kun ne osoitetaan yleiskaavaehdotuksessa alueiksi, joilla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia. Lisäksi teollisuusalueen varaus pienenee merkittävästi Koverharintien varressa olevan TY-1 alueen kohdalla suhteessa voimassa olevan yleiskaavan PTY-aluevaraukseen. Myös Lappohjassa venesataman ja satama-alueen aluevaraukset yhteensä ovat laajuudeltaan pienempiä kuin voimassa olevan yleiskaavan venesataman aluevaraus.

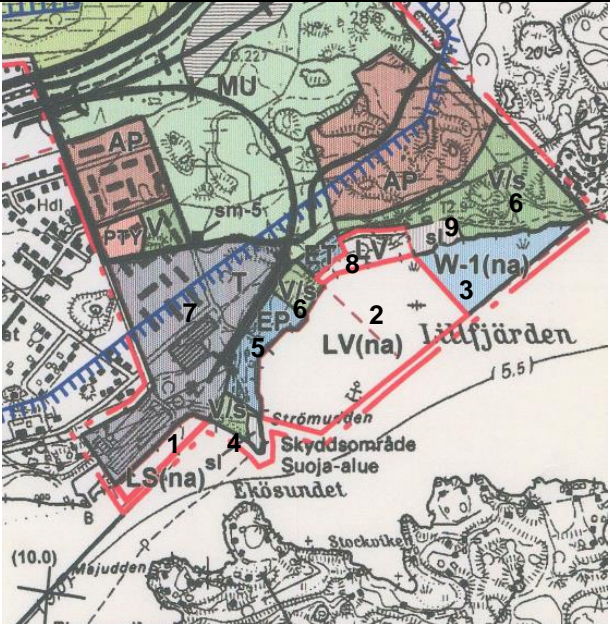
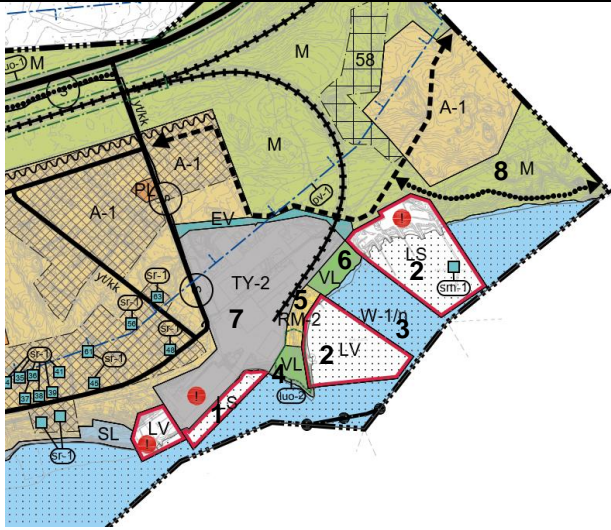
Liikenneyhteyksien osalta tilanne myös paranee, kun satamaan johtava uusi tieyhteys sijoittuu yhdyskuntarakenteeseen kauemmaksi luonnonsuojelu- ja virkistysalueista ja Natura-alueista. Tällöin raskas liikenne ohjautuu suurelta osin uuden tieyhteyden kautta, jolloin onnettomuusriskit Natura-alueen läheisyydessä vähenevät. Lisäksi kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiin on kiinnitetty huomiota enemmän kuin aiempia yleiskaavoja laadittaessa. Koverharintien varren uudet kävely- ja pyöräily-yhteydet palvelisivat työmatkaliikenteen lisäksi myös virkistyskäyttöä. Pääosa virkistyskäytöstä tapahtuu kesäaikaan.

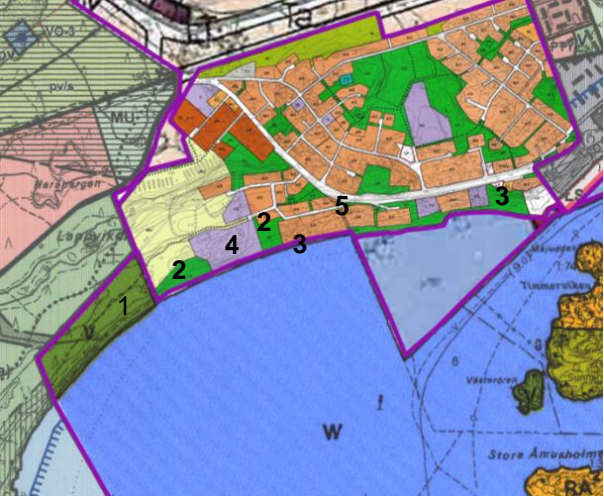
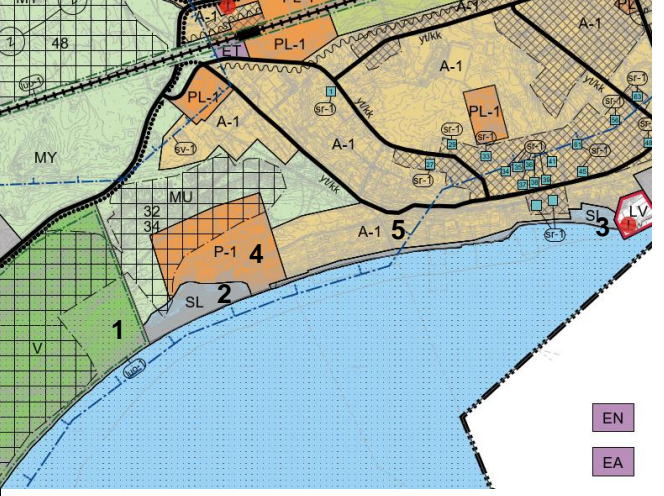
Lappohjan taajaman kohdalla ranta-alueelle osoitetaan luonnonsuojelualuetta, kun se aiemmin laaditussa yleiskaavassa on ollut virkistysalueena. Luonnonsuojelun alueen merkintä edistää alueen suojelun toteuttamista.

Kaavamerkintöjen vertailu Natura-alueen ja siihen rajautuvien alueiden osalta voimassa olevien yleiskaavojen ja yleiskaavaehdotuksen kesken

Kaavamerkinnät Natura-alueen alueilla / Koverhar	
Lappohja-Koverhar yleiskaava 2001	Lappohja-Koverhar yleiskaavan ehdotus 2021
<p>1 Luonnonsuojelualue SL(na) na= Natura 2000 alue</p>	<p>1 Luonnonsuojelualue SL</p> <p>Muinisjäännökset sm Muu kulttuuriperintökohde (ruuturasteri, kohde 44 puolustusrakenteet)</p>
<p>2 Virkistysalue V/s (na), rannassa pystyviivoitus, jolle ei löydy kaavamerkinnöistä selitettä, tarkoitetaan ilmeisesti suojeluetta sl</p> <p>sm-3 sotahistoriallisia kohteita sisältävä alueen osa</p>	<p>2 Virkistysalue V</p> <p>Muu kulttuuriperintökohde (ruuturasteri, kohde 44 puolustusrakenteet)</p> <p>Luo-1-merkintä</p>
<p>3 Vesialue W-1 (na)</p>	<p>3 Vesialue, joka kuuluu Natura 2000-alueeseen W-1/n</p>
<p>4 Koverharin sataman vesialue satama-alueena LS(na)</p>	<p>4 Koverharin sataman vesialue satama-alueena LS ja Natura-alueen merkintä pisterasterilla vesialueen osalta</p>

Natura-alueeseen rajautuvat merkinnät yleiskaavoissa	
Voimassa olevat yleiskaavat	Lappohja-Koverhar yleiskaavan ehdotus 2021
	
<p>Liikenne: Muu tie (Koverharantie, osin historiallisen tien merkintää) Rautatie (2 kpl)</p>	<p>Liikenne: Koverharantie yhdystienä/kokoojakatuna (yt/kk) Uusi yhdystie/kokoojakatu (yt/kk, katkoviiva) Kävelyn ja pyöräilyn yhteystarve (nuolimerkintä) Yhdysrata/sivurata/kaupunkirata (1 kpl)</p>
<p>Koverharin sataman maa-alueet satama-alueena LS ja teollisuus- ja varastoalueena T</p>	<p>5 Koverharin sataman maa-alueet myös satama-alueena LS ja pieneltä osin erityisalueina E ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä alueina (luo-1)</p>
<p>6 Teollisuus- ja varastoalue T</p>	<p>6 Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TY-1)</p>
<p>7 Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta M 7 Maa- ja metsätalousvaltainen alue, ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja MU</p>	<p>7 Luonnonsuojelualuetta (SL) Koverharintien länsipuolella 7 Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) laajemmin kuin M-alue voimassa olevassa yleiskaavassa 7 Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU)</p>
<p>8 Ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman yritystoiminnan alue PTY</p>	<p>8 Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TY-1), rajausta suppeampi kuin voimassa olevassa yleiskaavassa</p>

Kaavamerkinntä Natura-alueella ja siihen rajautuvilla alueilla / Lappohja	
Lappohja-Koverhar yleiskaava 2001	Lappohja-Koverhar yleiskaavan ehdotus 2021
	
1 Entisen SSAB:n viereinen satama satama-alueena LS(na) na= Natura 2000 alue	1 Entisen SSAB:n viereinen satama satama-alueena LS ja natura-alueen pisterasteri
2 Venesatama LV(na)	2 Venesatama LV ja natura-alueen pisterasteri Satama-alue LS ja natura-alueen pisterasteri muinaismuistokohde sm-1 (hylky)
3 Vesialue, jolla on erityisiä luonnonarvoja W-1(na)	3 Vesialue, joka kuuluu Natura 2000-alueeseen W-1/n
4 Virkistysalue, jolla ympäristö säilytetään V/s	4 Lähivirkistysalue VL ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue luo-2
5 Puolustusvoimien alue EP	5 Matkailupalvelujen alue RM-2
6 Virkistysalue, jolla ympäristö säilytetään V/s	6 Lähivirkistysalue VL
7 Teollisuus- ja varastoalue T	7 Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia TY-2
8 Venesatama LV	8 Maa- ja metsätalousvaltainen alue (M) Kävelyn ja pyöräilyn yhteystarve
9 Suojelualue sl	

Hangan rantayleiskaava 1987 (oik.vaiikutteen) Lappohjan osayleiskaava 1986	Lappohja-Koverhar yleiskaavan ehdotus 2021
	
<p>1 Virkistysaluetta V</p>	<p>1 Virkistysaluetta V ja natura-alueen pisterasteri, luo-1-merkintä</p>
<p>2 Puisto VP 3 Uimaranta-alue VV</p>	<p>2 Luonnonsuojelualue SL 3 Luonnonsuojelualue SL</p>
<p>4 Sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialue YS</p>	<p>4 Palvelujen ja hallinnon alue P-1</p>
<p>5 Erillispientalojen korttelialue AO Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue AR Huvi- ja viihdetarkoituksia palvelevien rakennusten korttelialue YV Sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialue YS</p>	<p>5 Asuntoalue A-1 Rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (sr-1) Kyläkuvallisesti tai kaupunkikuvallisesti tärkeä alue (vinoruuturasteri)</p>

6 Johtopäätökset

Natura-alueen luontotyypit ovat arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia, hiekkarantaa ja dynialuetta, joilla erityisesti suojeltavat lajit ovat eteläntuoksukeltiäinen, rantakaura, meritakilokki ja pulskasantiainen. Arvokkaita lajeja on havaittu eniten hiekkarannalla ja Koverharintien varsilla. Lisäksi eteläntuoksukeltiäistä ja silokeräkärksikästä on havaittu dynialueen keskivaiheilta. Nämä alueet on huomioitu yleiskaavassa luonnonsuojelualueena, virkistysalueena ja Natura 2000-alueen merkinnällä, eikä alueisiin kohdistu merkittäviä vaikutuksia yleiskaavan toteuttamisesta.

Nyt laadittava yleiskaava ei merkittävästi muuta alueen kaavatilannetta suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin Natura-alueen tai siihen rajautuvien alueiden osalta. Paikoitellen nyt laadittava yleiskaava parantaa tilannetta suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin, kun esimerkiksi teollisuusaluetta ja satamaa palveleva uusi tieyhteys sijoittuu nykyistä Koverharintietä kauemmaksi Natura-alueesta. Teollisuusalueiden aluevarausten sijoittuminen yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle asettaa rajoituksia alueelle sijoittuvalle toiminnalle ja lisäksi yleiskaavassa on annettu pohjaveden suoje- lua ja hulevesien hallintaa koskevat määräykset. Alueen vesitalous halutaan säilyttää mahdollisimman ennallaan, mikä vähentää myös Natura-alueelle aiheutuvia vaikutuksia. Yleiskaavaa tarkennetaan asemakaavoituksella ja siinä yhteydessä on mahdollisuus vielä yksityiskohtaisemmin hallita rakentamisesta aiheutuvia vaikutuksia.

Yleiskaavalla ei ole sellaisia luonteeltaan heikentäviä ja laadultaan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueeseen ja sen perusteena oleviin luontoarvoihin, että yleiskaavan yhteydessä olisi tarpeen laatia Natura-arviointia.